

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

Exegetis.

1. *Crucem tibi ne fabrica.* De Christo dicitur, quod ductus fuerit in desertum à Spiritu, Spiritu nempe sancto, ut Lucas addit. Ita nemo sibi ipsi crucem imponere, sed tamdiu expectare debet, dum Deus eam immittat, hic enim est, qui onus imponit nobis, sed & Salus nostra est, Psal. 68. v. 20. 21.

2. *Scripturam diligenter pondera.* Hic Christum semper ad Scripturam se referre audimus, quando eterna vice inquit: Ita scriptum est. Ita & nos ductum Scripturæ in vita & doctrina velut normam sequamur, juxta illud: Ad legem & Testimonium, Esa. 8. v. 20.

3. *Cum Christo jejuna.* De illo enim Evangelista memorat, quod quadraginta dies & noctes jejunaverit. Hoc nemo mortalium imitari potest. Ideoque nobis ad imitandum non proposuit. Interim non peccatur, si statis temporibus cibo potuque abstinemus, si cultus vel meriti opinio non accedat. Licet enim omnia fecerimus, tamen servi inutiles sumus, Luc. 17. v. 10.

Hæc brevis idea hodierni Evangelii est, quomodo pro instituti ratione explicari possit. Quia vero temporis ratio flagitat, ut passionis Dominicæ meditatione occupati simus, ideo sine longiori præambulo ad eam tractandam nos conferemus, propositione triplici jam explicaturi

I. *Passionis Dominicæ intimationem.*

II. *Agni Paschalis præparationem.*

III. *Symbolicam ultimæ recordationis manifestationem.*

¶

Quemadmodum Dominus Messias ait: Ecce venio, Psal. 40. v. 9. ita etiam in plenitudine temporis ultro Hierosolymis apparens, hostibus suis obviam processit. Hinc Theophylactus: Si nolisset pati, utique devitasset, quia præsciebat. Sicut id in prima textus parte nobis innotescit, ubi quadruplex intimatione, qua passio Christi indicatur, nobis proponitur. Præcedit enim

1. *Intimatio verbalis*, ita enim Servator: Scitis, quia post biduum Pascha fiet, & Filius hominis tradetur, ut crucifigatur. Ubi observanda

1. *Patientis Persona*, quæ hic appellatur *Filius hominis*, qui tamen in una Persona *Θεὸς υἱὸς γεννητὸς* est. Totus enim Christus pro nobis passus est, & sanguinem profudit, secus enim passio ejus nihil nobis profuisset. Frater enim redimendo non redimet quenquam, Psal. 49. v. 8. Sed sanguis Jesu Christi, Filii Dei emundat nos ab omni peccato, 1. Joh. 1. v. 7.

2. *Temporis nota*: passus enim est Paschate Judæorum, quod alias festum azymorum vocatur: hoc ideo factum, ut indicaret, se verum agnum paschalem esse, ad quem ceteri omnes collinearint. Etenim Pascha pro nobis immolatus est Christus, 1. Cor. 5. v. 8.

3. *Mortis forma*, quæ intimatur

1. *Per traditionem.* Tradetur enim, nempe gentibus, Luc. 18. vers. 32. Judæi enim salutem à se rejectam gentibus tradiderunt, ut & ipsæ partem cum Christo haberent,

rent,

rent, velut cives Sanctorum & Domestici Dei, Eph. 2. v. 19.

2. *Per crucifixionem.* Hoc nostro emolumento factum est. Quia enim omnes maledicti eramus, ratione legis, quam servare non potuimus, Deut. 27. v. 26. Ideo Christus pro nobis maledictum fieri voluit, quo nos de maledicto legis redimeret, Gal. 3. v. 13. Hujus semper nos memores, cum Paulo dicamus: Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi, Gal. 6. v. 14.

2. *Intimatio realis,* ex parte Judæorum, qui catervatim confluunt, & consilium ineunt, ut Jesum dolo prehendant & occidant. Ubi notetur

1. *Cætus,* qui non fuit fex vulgi, sed præpotentiores in Ecclesiastica & Politica Hierarchia, nempe Principes Sacerdotum, & Scribæ & Seniores populi.

Adhuc hodie Pontifici Romano ejusque Affeclis familiare est, ut Christum ejusque membra odio prosequantur prorsus irreconciliabili, & ubi ignem succendere potest, nihil diligentia intermittit. Ideo splendore eorum nullatenus fascinemur. Vera Ecclesia pusillus grex est, Luc. 12. vers. 32. & lampas contempta apud cogitationes divitum, Job. 12. vers. 5. Sed aliquando stabunt justi in magna constantia adversus eos, qui se angustiaverunt, Sap. 5. vers. 1.

2. *Locus,* ubi conveniunt, nempe in atrio Principis Sacerdotum, qui dicebatur Caiphas: qui non de stirpe Aaronis fuit, sed à Præside Uglerio Grato sacerdotium emerat, ut Josephus testis est.

Ex quo apparet, quod jam tum temporis summi Pontifices, in splendidis Palatiis habitaverint: ubi ex adverso Servator non habuit, quo caput suum reclinaverit, Matt. 8. vers. 20.

3. *Scopus,* fecerunt enim consilium, ut Jesum dolo tenerent, & occiderent. Servator ipsis vitia sua perspicue exprobraverat, id male habuit eos, ut cum Saule cogitaverint: Honora me coram populo, 1. Sam. 15. vers. 20. Quia vero officio Christi id non conveniebat, ideo more Majorum vitæ Christi insidiebantur, qui odio habuerunt corripientem in porta, & loquentem perfectè abominati sunt, Amos, 5. v. 10.

Sic adhuc hodie veritas mundo invisâ est, ut verbi Ministros se corripientes aut lingua percutiant, Jer. 18. v. 18. aut in exilium abigant, dicentes: Heus tu videns, abi, Amos. 7. v. 12. Quid vero tandem sequitur? *παρολ' εθγια,* interitus æternus à facie Domini, & à gloria virtutis ejus, 1. Thess. 1. vers. 9.

4. *Modus.* Quia enim innocentiam Christi probe perspiciebant, tum quoque non ignari erant, quanta Servator autoritate apud populum valeret, ideo inter sacrum & saxum stant, incerti qua via rem aggrediantur, propterea inquit Evangelista: consilium fecerunt, quomodo Iesum prehenderent & occiderent,

1. *Fraudulenter.* Hoc Diaboli ingenium est, ut quando violentia non possit, fraudulencia efficiat. Est enim serpens directus, & serpens tortuosus, Esa. 27. v. 1.

2. *Latenter,* ideo dicebant: Non in die festo, ne forte tumultus fiat in populo. Verum

rum adversus Dominum non est confilium, Prov. 21. v. 30. Comprehendit sapientes in astutia, Job. 5. vers. 13. Ajunt illi: Non in die festo: Sed pati constituerat in die festo. Hoc decretum ratum manet.

Humana quod versutia
Molitur, haud moramur.
Qui dissipat, sedet supra,
Consulta queis gravamur:
Magnas agant astutias,
Vadit Deus vias suas.
Manu sua retractans.

3. *Intimatio figuralis*, quæ facta per mulierem Christum ungentem. Ubi spectandus

1. *Hospes suscipiens*, cujus hospitio Jesus in Bethania usus est, is vocatur Simon leprosus, à priori, quia antehac lue hac infectus, à Christo verò sanatus fuerat, ideo ex infucato amore & ad declarandum gratum suum animum, ipsi quam potest, benigne facit in domo sua.

Judæi decreverant, ut si quis eum confiteretur esse Christum, extra Synagogam fieret, Joh. 9. v. 22. Id vero Simonem hunc non absterret: sed Christum velut exulem suscipit, in nostram instructionem, ut communice, qui catechizatur in verbo, ei qui se catechizat, Gal. 6. v. 6.

2. *Mulier ungens*. Accessit enim ad eum mulier, habens alabastrum ungenti pretiosi, & effudit super caput ipsius recumbentis. Quæ hæc mulier fuerit, non indicatur, ex 3. vero & 12. cap. Johannis colligi potest, quod Maria Lazari & Marthæ soror fuerit: quanvis non desint, qui hanc peculiarem unctionem fuisse velint, ab illa distinctam, quia tum pedes modo Christi

uncti sint, quod solus Judas ægretulerit: hæc vero memoratur, quod mulier ungentum pretiosum effuderit super caput ejus, ut totum corpus inunxerit, quodque non modo Judas, sed & omnes discipuli propterea indignati fuerint.

Quicquid sit, non plebejam sane mulierem fuisse, quia Unguento adeo pretioso corpus Dominicum delibavit, consentaneum est.

Nos ad exemplum mulierculæ hujus, Christum adhuc hodie in membris suis ungamus. Honora Dominum de substantia tua, Prov. 3. v. 9. 10.

3. *Judas reprehendens*. Ad quid perditio hæc? Potuit enim istud venundari multo, & dari pauperibus. Joh. 12. v. 4. verba hæc Judæ Proditori soli adscribuntur. Sine dubio, quia ille Antesignanus fuit. Loculos enim habebat, ut ibi dicitur, ideo cogitabat, si aqua illa vendita, & ipse pecunia positus fuisset, non parum lucri se inde sibi comparasse.

Judas imago est avarorum, qui omnia, quæ Ecclesiæ & Scholis impenduntur, quasi perditum æstimant, & dicunt: Ad quid perditio hæc? Sed non dubitandum, quin & ipsi cum Iuda mercedem suam accepturi sint. Argentum & aurum eorum non liberabit eos, in die furoris Domini, Ezech. 7. v. 19.

4. *Christus defendens*. Ait enim: Quid molesti estis huic mulier? Opus enim bonum operata est in me, &c.

Hæc elegans Apologia est, quam Servator pro muliercula hac instituit.

1. *Discipulos increpat*, quia beneficium hoc improbatum ibant. Quod enim ex caritate fit, non mala intentione fieri probabile

babile est, Dilectio enim malum non operatur, Rom. 13. v. 10.

2. *Factum laudat*, opus enim inquit, bonum operata est, in me. Hoc plenissimum consolatione est, quod Dominus eos tueri vult, qui sibi & membris ejus honorem præstant. Quin & largiter aliquando remunerabit. Mutuo dat Domino, qui miseretur pauperis, Prov. 29. v. 17.

3. *Objectionem de pauperibus refutat*. Semper ait Dominus, pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habetis. Hoc non adversatur dicto Christi, ubi promittit Dominus, se nobiscum futurum omnibus diebus, usque ad consummationem seculi, Matth. 18. v. 20. Est enim Christus adhuc hodie nobiscum, sed non eo modo, quo pauperes nobiscum sunt: visibilem enim præsentiam suam nobis subtrahit: sed eo modo, quo Deus nobiscum est, qui cælum & terram implet, Jer. 23. v. 24. neque enim saltem in cælum ascendit: sed sedet quoque ad dextram Dei Patris in ejusmodi throno, qui totum orbem replet, adeoque dominatur in medio inimicorum suorum, Psal. 110. v. 2.

4. *Causam indicat*. Mittens, ait hæc, Unguentum hoc in corpus meum, ad sepeliendum me, fecit. Quo docet Servator, opus hoc non velut nudum humanitatis officium intuendum esse, sicut alias Judæis usitatum erat, ut convivarum pedes lavarentur & caput inungeretur: verum esse opus, quod peculiari Spiritus sancti instinctu perfecerit, in testimonium instantis mortis: Sicut alias corpora defunctorum pretiosis Unguentis inunguntur ut aliquamdiu à correptione præserventur. Ita & me, in vita adhuc versantem, mor-

ti tamen vicinum inungere voluit.

Discimus hic, quemadmodum Servator noster passionis, mortis & sepulturæ suæ sæpe recordatur: ita nec nos in diem vivamus, quasi cum morte fœdus percussissemus, & cum inferno pactum fecissemus, Esa. 28. v. 15. sed semper cum Davide oremus: Doce nos numerare dies nostros, ut applicemus cor ad sapientiam, Psal. 90. vers. 12. Qui enim semper memorabit novissima sua, in æternum non peccabit, Sir. 7. v. 39.

5. *Posteritati commendat*. Dicit enim, Amen dico vobis, ubicunque prædicatum fuerit hoc Evangelium, in toto mundo, dicetur, quod hæc fecit in memori ejus.

Bonum igitur facientes non defatigemur, id enim non modo honorificum nobis erit in hoc mundo apud Deum, & honestos homines, sed & die novissimo, ubi Servator noster, coram Patre suo cælesti, omnibus Sanctis Angelis & electis id prædicabit, dicitur: Esurivi, & dedistis mihi manducare, Matth. 25. v. 35.

4. *Intimatio instrumentalis*, ubi simul Organi Diabolici, proditoris Judæ mentio injicitur.

Circa hanc occurrit

1. *Nomenclatura*. Dicitur enim Judas Iscariotes, qui erat unus de duodecim, præclaro nomine ornatus. Judas enim significat confessorem: verum nihil minus erat, quin potius nefarius Apostata, qui pro eo quod Christum confiteretur, eum abnegavit, & morti tradidit.

Tales adhuc hodie passim occurrunt. Verum damnatio eorum olim eo gravior erit. Qui enim me negaverit coram hominibus, Matth. 10. v. 33.

2. *Stru-*

2. *Structura.* Incitatus enim est ad hoc facinus à Diabolo, qui eum obledit, non corporaliter, ut mutum & surdum, Luc. 11. vers. 14. sed ob pertinaciam, quia magis Diabolo, quam Christi admonitioni loeum reliquit, sicut adhuc hodie omnia peccata à Diabolo originem trahunt, & qui peccatum facit, ex Diabolo est, 1. Joh. 3. vers. 8.

3. *Cura,* nam

1. *Pontifices compellat.* Ubi enim Dominus opinionem ejus non approbat, sed potius improbat, ira incitatus, tacite Bethania Hierosolymam se confert ad summos Pontifices, quibus propositum de Domino illis tradendo, explicat. O Satanicam malitiam!

Quot eorum adhuc hodie occurrunt, qui cum hostibus veritatis colludunt? Verum, qui non est mecum, contra me est, ait Servator, Luc. 11. v. 23.

2. *Mercedem postulat.* Quid inquit, vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? Hic quanta vis avaritiæ sit, perspicimus. Radix enim omnium malorum est, 1. Tim. 6. vers. 10.

3. *Triginta siclos acceptat.* Nostro calculo forte decem Imperiales fuerunt, hos Judas acceptat, & prodit Christum.

Hinc apparet, quod mundus Christum ejusque Ministros in tenui pretio habeat. Verum quo viliores æstimantur in oculis hominum, eo majores putantur in oculis Dei, qui illos tetigerit, pupillam oculi ejus tangit, Zach. 2. v. 8. *6. f. Scod. 21. 32.*

4. *De Christo prodendo cogitat.* Servator Judam in Collegium Apostolicum assumerat & omni indigentia ita sustentaverat, ut ipse cum cæteris discipu-

lis, nihil sibi defuisse fateatur, Luc. 22. vers. 35.

Jam mercedem ipsi persolvit, dum ansam captat, ut eum prodat. Hæc fœda ingratitude est, quam omnes pii Christiani cane & angue pejus fugere debent. Non enim bene erit, beneficia non compensanti, Sir. 12. v. 3.

Secundo.

Sequitur nunc altera pars, in qua considerabimus *Agni Paschalis preparationem.* Ubi notandum

1. *Impulsus.* Hic spectabimus

1. *Apostolorum questionem.* Ubi vis, inquit, paremus tibi comedere Pascha? Recte faciunt hac in parte Apostoli, quod nihil contra voluntatem Domini aggrediuntur. Mundus est, cujus rectum est opus, Prov. 21. v. 8.

2. *Christi responsionem.* Misit enim Petrum & Johannem, cum hac instructione: Ite in civitatem ad quendam, & dicitte ei, &c.

Monstrat hæc

1. *Locum passioni congruentem,* qui est Hierosolyma. Non enim capit, Prophetam perire extra Hierusalem, Luc. 13. vers. 33.

2. *Oculum Christi omnituentem.* Bethania distabat ab Hierusalem quindecim stadia, quæ fere milliare dimidium faciunt, nihilominus videt hominem vas testaceum portantem: sicut & cœnaculum magnum stratum, & novit omnia, quæ sibi ibi obventura sint, In ipso enim omnes sapientiæ & scientiæ Theauri absconditi sunt, Col. 2. v. 3.